

O Bohu a Běhu

22.11.2023 - | Městská část Praha 7

Věděl jste odjakživa, že chcete zasvětit život službě Bohu? Pokud vím, studoval jste původně matematicko-fyzikální fakultu.

Nevěděl! Mě skutečně velmi bavila matematika a fyzika a toužil jsem dostat se na matfyz a studovat fyziku, což se mi také podařilo. Ale během studia jsem začal vnímat určité Boží pozvání ke kněžství a službě v církvi.

Dá se ve fyzice a matematice vidět nějaká podobnost s Bohem?

To je hodně filozofická otázka. (úsměv) Nad tím bychom tu mohli debatovat hodně dlouho a záleží, z jakého úhlu bychom se na to podívali. Já jsem z věřící rodiny, vyrostl jsem v křesťanském prostředí a myslím, že studovat fyziku jsem chtěl i proto, že mě fascinovalo, co Bůh stvořil. Chtěl jsem porozumět tomu, jak vesmír funguje, protože jsem v tom spatřoval úžasnou Boží důmyslnost, nádheru a přesah – už jen v tom, že je vlastně tak těžké to poznat, porozumět tomu. Zároveň jsem byl vděčný, že to můžu poznávat i takto vědecky. Postupem času jsem zjistil, že jsem možná víc matematik než fyzik, ale to už bychom opravdu zabíhali do složitostí, jak tyto dvě vědy rozlišit a co je vlastně matematika, protože většina lidí se spíše učí počítat, než že by skutečně zjišťovali, co je to matematika.

Ve fyzice a matematice se dají věci jasně pochopit, umožňují podle nějakého řádu a jasně daných pravidel vysvětlit, jak svět funguje, zatímco Boha si spousta řekněme „laiků“ představí naopak jako něco velmi abstraktního a vzdáleného. Ale vy se tváříte, že se mnou tak úplně nesouhlasíte, tak povídejte.

No, pro mě je Bůh někdo velice osobní, s kým mám živý vztah. Abstrakci lze asi spatřovat v tom, že musíme odhlížet od představ, které ho vždycky nějak redukují a zkreslují. A matematika vyžaduje v určité fázi velmi abstraktní myšlení, ale jak jsem říkal, většina lidí se to o ní nikdy nedozví. A představy o Bohu jsou nejrůznější. Říká se, že to, co si většina lidí pod pojmem Bůh představí, neexistuje. Naštěstí. (smích) Protože to jsou představy nějakého vousatého pána na obláčku a takový Bůh opravdu není. Pro mě ale to, že musím odhlížet od konkrétních představ, neznamená, že bych nějak živě nezakoušel jeho blízkost, jeho lásku, nemohl se k němu obracet, neměl s ním vztah. Naopak si myslím, že právě to je podstatou víry – alespoň v křesťanském chápání, kde ale zase máme onen paradox, že se nám dal Bůh poznat skrze Ježíše velmi lidským způsobem a velmi hmatatelně. Takže Boží přesah, jeho blízkost, která vyústila až v to, že se stal jedním z nás a dal nám zakusit naprosto lidskými prostředky, že mu na nás záleží a že je tady pro nás – to je podle mě hodně křesťanské a toho se dotýkáme obzvlášť o Vánocích. Bůh, ten nepředstavitelný Bůh se stal malým dítětem a pak prožil náš život od začátku až do konce, aby nám byl blízko. To je právě podle mě něco...

... velmi konkrétního.

Ano, Boží přesah i konkrétnost má k sobě v křesťanském smýšlení velmi blízko. Je tam zkrátka obojí.

Kde jinde se podle vás dá Bůh ještě spatřit? Jiným způsobem než jako nějaká zvláštní nehmotná entita „tam nahoře“.

Já si myslím, že Boží přítomnost si můžeme uvědomit, zakusit a pocítit v podstatě kdekoliv, pokud věříme, že Bůh je všudypřítomný. Já třeba hrozně rád chodím do hor a ve vysokých horách – ne proto, že je to vysoko a blíž k nebi (smích) – ale protože tam je Boží velikost a moc opravdu vidět a v kontrastu s ní zase moje nepatrnost, ale také proto, že se na Boha i v těchto místech mohu

spolehnout a mohu s ním jeho velikost prožívat, obzvlášť mezi ledovci například. Zároveň i hory jsou pouze zlomkem toho, co všechno Bůh stvořil. Tak to jsou pro mě místa, kde lze Boha „spatřit“.

Určitě pak také při spoustě činností, které provozujeme, nebo všude tam, kde zakoušíme hlubokou lásku. Nebo pokud do obtížných životních situací někdo vnese naději a zjistíme, že i nelehká situace má svůj smysl, ačkoliv to tak v současné chvíli nevypadá... To jsou všechno momenty, ve kterých se s Božím působením můžeme přinejmenším setkat. Pro mě pak také ve společenství křesťanů. Věřím tomu, že tam, kde se v jeho jménu sejdem, je uprostřed nás. Také při bohoslužbách, samozřejmě, ale nejen tam.

Vy sloužíte v kostele sv. Antonína na Strossmayerově náměstí a ještě jinde?

Převážně tam. Jednou za týden mám bohoslužby pro školu sv. Voršily v Praze, pro první stupeň, a příležitostně někde jinde. Ale moje hlavní ustanovení je tady v Holešovicích – mám na starosti kostel sv. Antonína a kostel sv. Klimenta.

Mě by jako člověka zvnějšku zajímalo, jestli si bohoslužby a kázání vždy připravujete předem. Víte, co přesně budete říkat, nebo je tam i nějaký prostor pro spontaneitu a improvizaci?

Každý kazatel to asi dělá jinak. Jsou určitě kněží, kteří si píší kázání slovo od slova, to já nedělám. Největší část mé přípravy spočívá v tom, že se zabývám biblickými texty, jež se potom čtou, a snažím se v nich najít něco, co by mohlo posluchače oslovit, co by pro ně mohlo být v danou chvíli nějakým způsobem nosné nebo obohacující. Na rozdíl od některých jiných církví, my v katolické církvi máme texty předem dané a na celém světě čteme v ten den to samé a po nějaké době se to začne opakovat. Takže úplně pokaždé to nové není, ale vždycky se snažím hledat, co nám jednotlivé biblické úryvky mohou aktuálně říct.

Jsou vaše bohoslužby pokaždé vážné, nebo je v nich přítomen i vtip? Vy vypadáte jako někdo, kdo má smysl pro humor.

To záleží na osobnosti kazatele a také na dané příležitosti. Určitě už jsem pár vtipů v kostele řekl.

Ptám se proto, že častým předsudkem bývá, že farář a bohoslužba jsou pojmy, které se s humorem přímo vylučují. A přitom já jsem už zažila několik mší, například mladších farářů, kteří byli skoro až - troulám si říct - vtipálci a kázání odlehčovali.

Já bych řekl, že se vždy snažím být seriózní, ale to nutně není v rozporu s humorem. Je tedy pravda, že občas jsem řekl nějaký vtip, o němž jsem si myslel, že je dobrý, ale nikdo se nesmál. A pak jsem zjistil, že lidem ten vtip skutečně přišel dobrý, ale nezdálo se jim patřičné se v kostele smát. Já nevím, když se mi líbí vtip, tak proč bych se nemohl v kostele zasmát.

To jsou právě ty škatulky: lidé se asi domnívají, že v kostele je zakázáno se smát. Přitom ale Boha můžeme určitě objevit právě i ve smíchu, ne?

Kam přišel Ježíš, tam až na pár skupin, kterým se příliš nelíbilo, co učí, zakoušeli lidé velikou radost. Od Ježíšova narození byli ti, kteří se pohybovali kolem, naplňováni velkou radostí. Radost je určitě něco, co ke křesťanství zcela zásadně patří. Na druhou stranu, ne každý vtip musí nutně vyvolat radost, často je to o vhodnosti.

V kontextu toho, jak rychle se vyvíjí dnešní doba, dá se říct, že se vyvíjí i víra? Připadáte si jako farář, který jde s dobou?

Tohle je poměrně komplikovaná otázka. Ale v poslední době se zrovna o tomto i v církvi hodně přemýšlí a hledá se, co to znamená. Kdybych to měl říct jednoduše, tak křesťanská zvěst, ta dobrá zpráva (původní význam slova evangelium znamená „dobrá zpráva“, pozn. red.) o tom, že Bůh se o nás zajímá, že mu na nás záleží, že k nám poslal svého syna, který za nás zemřel, a nabízí nám odpuštění hříchů a tak dále, to je pochopitelně stále stejné. Pořád hlásáme stejné evangelium. Ale

jinak křesťané v každé době žili s danou generací a se společností, v níž se pohybovali. Samozřejmě, že některé způsoby zbožnosti, projevy křesťanského života, nutnost reagovat na nové podněty doby, jak jste zmínila, které generace předtím neznaly – to všechno musí křesťané v každé době hledat stále znovu.

Kde má víra a křesťanství své místo v rámci technologií dnešní doby? Je církev v tomto ohledu moderní?

Ano, dnešní doba přináší technologie a samozřejmě hledáme způsob, jak je dobře využít. A podobně jako všichni ostatní zakoušíme, že nejsou jenom ku prospěchu, ale že to může být také dosti zavádějící nástroj, takový, který proti sobě lidi může poštvat – například v případě sociálních sítí. Za covidu ale najednou spousta farností začala nabízet streamování bohoslužeb a ukázalo se, že je to nejen nouzovka, ale že právě třeba pro starší a nemocné lidi umožňují důležitý kontakt se společenstvím, do něhož nemůžou přijít tak často nebo třeba vůbec. Navíc i pro mě je skvělou příležitostí slyšet kázání některých kolegů, které bych jinak asi nikdy neslyšel, protože v tu dobu mám bohoslužbu někde jinde. Začala se objevovat spousta přednášek na internetu a už to není vázané na to, že člověk musí fyzicky někam v nějakou konkrétní dobu přijít, takže v tomto je církev moderní. Zároveň hledáme způsob, jak v dnešní době uchopit to, co jsme převzali od Ježíše, přemýšlíme, co to dnes vůbec znamená, jak máme přistupovat k novým situacím a novým věcem – na to se církev vždycky musela nějak adaptovat. Pravda, tím, že římskokatolická církev působí na celém světě a je poměrně velká a hodně nám záleží právě na propojenosti a jednotném přístupu, tak samozřejmě když se objeví nová věc, nezareagujeme na ni do týdne. Ale možná je to dobře! Ano, někdy jsme pozadu, ale...

... mezitím se může všechno změnit...

Ano, pak se třeba ukáže, že šlo o nějaký výstřelek, na který ani nebylo potřeba reagovat.

Napadá mě možná slovo odstup. Souvisí s vaší prací i určitý odstup od toho, co se děje ve většinové společnosti?

Tak to asi ne, takhle bych to neřekl. Možná nadhled, kdy nás ne každá jednotlivost musí nutně nějak zaujmout. Spíš bych řekl, že potřebujeme mít určitou stabilitu. Jinak jsme ale jako křesťané poslání do tohoto světa, abychom se svými bližními prožívali to, co prožívají oni. A pokud se společnost něčím trápí a zažívá něco těžkého, tak do toho samozřejmě máme vstupovat.

Ještě se vrátím k těm sociálním sítím, když už jste je zmínil. Pro někoho jsou v dnešní době modlou, pro jiného největším možným zlem. Je pravda, že Instagram a církev v mém smýšlení nejsou úplně termíny, které by se daly spojit dohromady. Ale možná to tak není...

Abych uvedl nějaký konkrétní příklad, tak se zkuste podívat na instagram sester paulínek (katolické řeholní sestry s hlubokým vztahem k apoštolu Pavlovi, jež mimo jiné hlásají evangelium moderními sdělovacími prostředky, pozn. red.), které mají primárně nakladatelství, ale náplní jejich činnosti je, aby se zvěst evangelia mohla šířit všemi dostupnými prostředky. Ty sociální sítě využívají a myslím, že to dělají dobře. Tam pak spíš záleží, co je komu vlastní a co komu jde.

Ted' zase trochu odbočím. Dá se Bůh také pochopit - lidskou logikou, nebo ho lze opravdu pouze prožít?

Máme dlouhou teologickou tradici právě racionálního přístupu, snahy poznat Boha i naším rozumem, nicméně ukazuje se, a o tom už jsme mluvili, že Bůh je přece jen vždycky ještě někde malinko jinde, respektive kdyby měl někdo pocit, že teď už Pánu Bohu rozumí úplně a pochopil ho, tak by asi byl vedle. (smích) Takže úplně to nejde, ale rozum nás k němu taky vede a můžeme Boha poznávat i nějakým uvažováním, promýšlením toho, jak se projevuje, co dělá, co nám říká, to ano. Ale musíme si vždy uvědomit, že Bůh je přece jen ještě někde nad tím, je větší, než si myslíme, lepší, než si myslíme, milosrdnější, než si myslíme. Naše lidské představy vždycky přesahuje.

Pomalů se nám blíží advent, pojďme se tedy ještě dotknout Vánoc. Máte tohle období rád, těšíte se na něj, nebo je pro vás jako pro faráře spíš náročné?

Obojí. Advent mám rád, líbí se mi atmosféra vyhlížení, očekávání, mám rád církevní zpěvy, což tedy nejsou koledy, ale roráty, ty mám moc rád. Ale o něco víc práce než obvykle samozřejmě mám, to je pravda. (smích)

Křesťanská tradice Vánoc se hodně posunula od svého původního smyslu. Dnes se před Vánocemi nakupují dárky, lidé uklízejí a stresují se. A možná zapomínají, že by se měli naopak zklidnit, usebrat. Co říkáte na to, kam se v tomto ohledu svět vyvíjí?

Já nevím, jestli se to dá říct úplně obecně. Možná je to i nějaký můj zkreslený pohled, ale mám pocit, že konzumní prožívání Vánoc už je dnes taky trochu za zenitem. A že je hodně lidí, kteří právě tohle nechtějí a vědomě se snaží Vánoce prožít jinak. Možná i po všech covidových omezeních si spousta lidí uvědomila, že je důležité něco úplně jiného a že je možné Vánoce prožít hezky a snad dokonce i lépe, když jsou obchody zavřené. (smích)

Třeba když si vezmu, kolik lidí se přijde podívat k nám do kostela na betlém, tak to jsou opravdu zástupy, tisíce lidí. Já osobně mám moc rád půlnoční, právě proto, že tam často přijdou lidé, kteří třeba kolem církve tak nějak našlapují a moc s ní v kontaktu nejsou, ale na tu půlnoční přijdou. A nejen v rámci nějaké tradice, protože tu ani neměli od koho přebrat. Někdo možná přijde jen ze zvědavosti, ale myslím, že u mnohých, kteří tam přijdou a běžně k nám do kostela nechodí, jde o projevy hledání něčeho hlubšího.

Vlastně ani nevím, jestli se dá něco obecně říct o české společnosti, jak se celá někam vyvíjí. Někomu stačí na Štědrý večer řízek a pivo, někdo si jde poslechnout evangelium o Ježíšově narození a někdo chce prožít něco hezkého se svými nejbližšími. Myslím si, že každý člověk je originál a má své vlastní hodnoty, takže podle toho potom prožívá i svátky. A kam se vyvíjí lidstvo jako celek, to už vůbec nelze říct tak snadno. Ve světě se dějí dobré věci a dějí se špatné věci, jako třeba války.

Já když mám dojem, že si něco myslím o tom, kam se společnost vyvíjí, tak si uvědomím, že se - ať chci nebo nechci - nutně pohybuji v nějaké omezené bublině svých kontaktů. Takže se mi může zdát, že se lidé kolem mě vyvíjejí, ale naprostou většinu vůbec neznám.

Já bych ještě navázal na vaši otázku, zda se vyvíjí víra. Přicházejí stále nové situace a otázky, ve kterých se musíme rozhodovat a hledat na ně křesťanskou odpověď, ale zároveň jádro problémů, které se ve společnosti objevují, je pořád stejné - vždycky to bude boj o to, jestli se člověk nechá vést sobectvím, anebo je ochotný tu být i pro druhé a něco pro ně dělat. Stále se jedná o to, jestli jde člověk za nějakým svým prospěchem a majetkem, nebo ne. Otázky, které se ve společnosti odrážejí, jsou vlastně pořád dost podobné. Křesťanská nabídka je platná stále, to, co bychom měli ve svém nitru i ve svém životě kultivovat a rozvíjet, a čeho bychom se měli naopak vyvarovat, aby se nám to v srdci neuhnízdlilo, to se zase až tak nemění.

Ve vašem životě je vedle církve hodně důležitá ještě jedna složka a tou je sport. Běháte maratony a triatlon Ironman. Vnímáte tohle jako protiváhu k tomu, co děláte? Nebo je to doplněk?

Já to takhle odděleně nevnímám.

Ale asi to není u vašich kolegů úplně běžné...?

To ne, ale zároveň nejsem jediný. Já se snažím nemít život rozdělený na křesťanský, duchovní, a naopak obyčejný, pozemský. Pro mě duchovní život znamená, že vše, co dělám, prožívám ve spojení s Bohem a nějak duchovně. A takové je pro mě i běhání. Když si jdu zaběhat, tak si přitom vyčistím hlavu a jsem rád, že na nic nemusím myslet, jindy si zase v jiném prostředí a na čerstvém vzduchu můžu něco promyslet trochu jinak, než když sedím doma na židli u stolu. Sportovní jsem byl odmalička, hodně jsme doma jezdili na hory, lyžoval jsem, ale k běhání jsem se dostal až poměrně

pozdě a náhodou. Zprvu jsem si myslel, že to ani není sport pro mě, ale pak jsem se nějak nechal vyhecovat, protože jsem se přihlásil na půlmaraton, začal jsem trénovat a zjistil jsem, že je to dobrá věc, při které se cítím dobře a která je po mnoha stránkách prospěšná. A začalo mě to bavit. A potom jsem se postupně dostával k delším vzdálenostem. Nejzajímavější na tom asi je, že ačkoliv jsem se domníval, že to není sport pro mě, tak až když jsem do toho skutečně vstoupil a zakusil to nějak jinak, než jsem si pamatoval třeba z tělocviku na gymnáziu, tak jsem objevil, že je to vlastně úžasné a obohacující.

Co přesně je Ironman?

Ona je to vlastně ochranná známka jen pro jednu sérii závodů, v češtině se někdy překládá jako „železný muž“ a lidově se tak označuje dlouhý triatlon na nejdelší závodní distanci. Je to 3,8 kilometru plavání, 180 kilometrů na kole a 42kilometrový maraton na závěr. Mě to vlastně fascinovalo už v dětství, když jsem viděl přenos z mistrovství světa v Ironmanu. Říkal jsem si, že plavání a kolo bych třeba i nějak natrénoval, ale běh zkrátka ne. Jako dítěti mi připadalo, že to snad musí být nějaký roboti nebo mimozemšťani, že normální člověk by to prostě nemohl uběhnout. Když jsem se potom náhodou dostal k maratonu, moje dětská fascinace se ozvala znovu a řekl jsem si, že bych to přece jen mohl zkusit.

A tady vlastně vidím spojitost s vírou v tom, že úplně nejděle mi trvalo vůbec uvěřit, že i já se na to můžu připravit a můžu to zvládnout. Když potom člověk do něčeho vstoupí a začne to poznávat zevnitř, začne objevovat to, co si předtím neuměl představit, co nechápal. A tady podobnost s křesťanským životem, s vírou v Boha určitě je. Běžné přesvědčení bývá, že jestli víra někomu pomáhá, tak ať si to dělá, ale já se bez toho obejdu. Ale dokud to člověk neochutná zevnitř, tak vlastně ani neví, co mu to může přinést a o co je třeba jeho život chudší.

Řekl byste tedy, že Ironman je víc o vnitřní vůli a motivaci než o fyzických schopnostech?

Záleží na typu závodů. Ale přijde mi, že jedno důležité slovo, které by asi mělo padnout, je vytrvalost. Všechno jsou to vytrvalostní sporty a vytrvalost je hodně přenositelná právě i do života. Je vlastně jedno, kde ji člověk pěstuje, ale hodí se ke všemu. Když se člověk učí jazyk, také potřebuje jistou vytrvalost, má-li to přinést nějaké ovoce. Samozřejmě chce-li třeba ultramaraton uběhnout někdo, kdo do té doby uběhl nejvíc 500 metrů, asi ho bude limitovat i to tělo. (smích)

Ultramaraton?

To je označení pro všechny závody, které jsou delší než klasický maraton, standardně bývají kolem 50 či 80 kilometrů nebo taky přes 100 mil. Nebo se pak v nějakém časovém úseku, třeba 24 hodin, měří, kolik kdo uběhne. To mě taky bavilo. A u těchto závodů se říká, že už se běhají spíše hlavou. Je potřeba natrénovat trochu víc než na maraton, ale pak člověk hlavně musí trénovat, aby uměl překonat nějakou krizi, která určitě přijde – situaci, která bude najednou nekomfortní. A ještě se mi na tom líbí, že člověk musí mířit k cíli a mít jasno v tom, kam míří a proč to chce, a zároveň se ale musí soustředit na každý jednotlivý krok. Je jedno, že je přede mnou třeba ještě 50 kilometrů, ale musím udělat další krok a pak ten další. V životě je to se spoustou věcí stejné – člověk dělá malé krůčky a důležité je udělat ten další a zároveň mít před očima, kam mířím, a věřit tomu, že mě tam ty kroky dovedou.

Zároveň se ale může stát, že vás život najednou zavede třeba někam úplně jinam, než jste čekali...

To se může stát, ale přesto si myslím, že je důležité, aby člověk někam svůj život směřoval. Na trati se také může stát ledacos, s čím člověk nepočítal, a musí se s tím nějak vyrovnat, ale stejně je důležité hledat způsob, jak to překonat.

Vzpomenete si na nějakou krizi během závodu? Stalo se vám třeba někdy, že jste věděl, že už je dobré ten další krok neudělat? Při tak dlouhém běhu může být dost obtížné poznat,

kdy už mi skutečně došly síly.

Výhoda dlouhých běhů je v tom, že krize přijde určitě. (smích) A člověk se musí naučit, jak ji překonat. Já jsem měl štěstí, že jsem to nikdy vzdát nemusel. Za skutečnou stopku bych asi považoval zranění, se kterým zkrátka nemůžete doběhnout. Nejtěžší je nevzdat se, když je jasné, že závod nezaběhnete tak dobře, jak jste plánoval. Na jiné krize jsem zvyklý. Jak přijdou, tak i odejdou. Je třeba zvolnit, zkontrolovat, jestli jsem nezapomněl dost jíst a pít, případně doplnit výživu, a pak to jde po chvíli lépe. A pokud to člověk ví a má to zažité, tak prostě chvíli počká. To k tomu patří.

Jednou jsem měl každopádně pocit, že už to asi nerozchodím, a uvažoval jsem, že budu muset skončit. Dokázal jsem ujit sotva pár kroků a přitom jsem věděl, že mám před sebou ještě 30 kilometrů přes nějaký prudký kopec. Takhle špatně mi ještě nikdy nebylo a nechtěl jsem si vyloženě ublížit na zdraví. Ale když jsem něco málo pojezdil a začal jsem se cítit aspoň trochu lépe, rozhodl jsem se to přece jen ještě zkusit s tím, že když to nepůjde, tak to nepůjde. A ono se to překvapivě nějak rozchodilo. Asi mi klesla hladina cukru víc než obvykle, a když jsem to dolil kolou, tak jsem se nakonec vzpamatoval. Byl to každopádně velmi zajímavý zážitek a možná bych k tomu ještě zmínil dvě okolnosti: jednak mi hodně pomohlo, že jsem zavolaal přítelkyni, která na mě čekala v cíli, a já se s ní o svou slabost mohl podělit. Neřekla mi ani „To dáš, zaber“, ani naopak „No ale aby sis neublížil“. Šlo opravdu jen o to, že jsem to mohl sdílet a přiznat, že jsem skutečně na dně.

A potom jsem měl ještě jeden takový zvláštní zážitek, když jsem pak stoupal svahem přes obtížné sedlo. Najednou se mi zdálo, že jsem tam už byl s kamarády, že přesně vím, kudy cesta povede a že to vůbec není tak strašný kopec, jak jsem si myslel. Asi se mi o tom muselo zdát, protože to opravdu odpovídalo, a přitom jsem tam určitě nikdy předtím nebyl. Když jsem potom nejtěžší kopec překonal, najednou mi to zase běželo a posledních 30 kilometrů jsem ještě spoustu lidí předběhl a bylo to moc fajn. Takže i tohle člověk zažije. Je už úplně na dně, má pocit, že už to vůbec nepůjde, a nakonec to jde.

Ono se říká, že když má člověk pocit, že už nemůže, tak může ještě třikrát.

Něco na tom asi bude. Nevím, jestli třikrát, (smích) to už jsme zase u té matematiky, kterou jsme začínali... Ale ano, ono to, co nás ve výsledku omezuje – pokud jsme tedy zdraví, je právě naše psychika. Tělo většinou rezerv najde ještě spoustu, ale otázkou je, jestli má člověk dost silný důvod, proč nepřestat a pokračovat.

Pavel Semela (* 1974) je již patnáct let farářem římskokatolické farnosti u kostela sv. Antonína na Strossmayerově náměstí. Dlouhodobě spolupracuje s MČ Praha 7 na veřejných událostech, jež mají duchovní přesah, jako duchovní průvodce pravidelně navštěvuje Sociálně odlehčovací centrum Praha 7 a jako farář doprovází obyvatele Sedmičky v nejrůznějších životních situacích. Dlouhodobě také spolupracuje s komunitou Sant'Egidio v pomoci lidem bez domova.

<https://www.praha7.cz/o-bohu-a-behu>